

JOSEPH HAYDN - klasicismus

Připravila jsem pro vás **vědomostní test** - pracujte s příloženými texty a poslechněte si ukázkou.

Odpovědi testu mi pošlete na **sudkova@gop.pilsedu.cz** do **12. dubna**.

1. Kolika let se dožil J. Haydn?
2. Jaké byl národnosti?
3. Čím se chtěl stát Haydn jako osmiletý chlapec?
4. Jak se jmenoval hrabě, u kterého Haydn pracoval?
5. S jakým hudebním skladatelem se Haydn přátelil?
6. Haydn je nazýván: a) otcem symfonické básně b) otcem polyfonie c) otcem symfonie d) otcem komorní hudby (zaškrtni či napiš co je správně)
7. Na jaké dva hudební nástroje hrál?
8. Bylo jeho manželství šťastné?
9. Jak Haydn dirigoval svůj orchestr? (stručně popiš)
10. Kdy se oživil zájem o Haydnovu hudbu?
11. Co se stalo s jeho lebkou?
12. Co tě zaujalo na jeho životě?
13. Poslechni si 2. větu symfonie *S úderem kotlů*? Jak se ti líbí?

<https://www.youtube.com/watch?v=VOLy6JxEDLw>

FRANZ JOSEPH HAYDN

31. BŘEZNA 1732 – 31. KVĚTNA 1809

ZNAMENÍ:
BERAN

NÁRODNOST:
RAKUŠAN

HUDEBNÍ STYL:
KLASICISTNÍ

VÝZNAČNÉ DÍLO:
HOUSLOVÝ KVARTET V D MOLL

KDE JSTE HO SLYŠELI:
JAKO DOPROVOD BEZPOČTU SVATEBNÍCH SCÉN VE FILMECH, VČETNĚ
HITU *NESVATBOVI*

„ODŘÍZLI MĚ OD SVĚTA, NEMĚL MĚ KDO SVÁDĚT
ANI STRAŠIT A JÁ BYL NUCEN STÁT SE
ORIGINÁLNÍM.“

CITÁT

Třicet let byl Joseph Haydn sluha. Sice sluha vysoce postavený, ale pořád sluha, který dostává každý den příkazy – jako kucharka.

Jeho život hudebního sluhy sice znamenal hodně uklánění, leštění stře-
víců a podkuřování, ale měl i své výhody. Haydn měl celá desetiletí publikum
připravené poslechnout si jeho skladby, k dispozici kvalitní orchestr a čas roz-
víjet své hudební sklony.

Ačkoli byl šťastný, když se konečně stal vlastním pánem, ty roky služby
pro něj měly svou cenu, kterou uznával. Pomohly mu stát se jedním
z nejoriginálnějších – a nejvlivnějších – skladatelů své doby.

Chudoba a zázračné dítě

Haydn se narodil do rodiny koláře v rakouské vesnici Rohrau poblíž
maďarských hranic. Jeho otec Mathias se sám naučil hrát na harfu
a dlouhé zimní večery věnoval přehrávání lidových nářevů. Mathiasův dru-
hý syn Joseph se přidával už jako hodně malý s krásným sopránem. Jeho
rodiče si všimli, že s pozoruhodnou přesností trefuje správné tóny. Ale
v Rohrau se bystré muzikální dítě moc rozvíjet nemohlo, a tak Haydna
v pouhých šesti letech poslali k bratranci, staršímu učiteli ve škole, který
žil v Hainburgu.

Dva roky v Hainburgu obohatily Haydnovo vzdělání, ale obzory se mu roz-
šířily pořádně až tehdy, když tudy projížděl *kapellmeister* (sbormistr)
z vídeňské katedrály svatého Štěpána a zaslechl chlapce zpívat. Brzy se osmi-
letý Haydn stal součástí chlapeckého sboru tohoto kostela.

Bohužel mají malí sopranisté životnost dost omezenou. Ustaraný mladík
dokonce zvažoval, že si hlas uchová vstupem mezi kastráty, ale otec se
o těchto plánech doslechl a rozjel se honem do Vídně, aby mu to zarazil. Když
se Haydnovi zlomil hlas, sbormistr ho bez váhání vyhodil. Šestnáctiletý kluk
se tak ocitl sám na ulici, jen se třemi košilemi, odrbaným kabátem a všemi
svými hudebními znalostmi.

Tajemství kuchyně Frau Haydnové

Před spaním na ulici ho zachránilo šťastné setkání s jedním přítelem. Časem
si zvládl pronajmát vlastní ubohý pokojík v šestém patře bez kamen a bez
okna. A šetřil a škulil, až si mohl koupit klavír, a tak získal všechno, co
potřeboval.

Zahrabaný u hraběte

I přes manželské potíže se Haydnovi vedlo, tedy profesně. V roce 1761 ho princ Pál Eszterházy, bohatý a mocný maďarský šlechtic, jmenoval svým vice-kapellmeisterem. Výměnou za to, že bude vést a dirigovat nadaný eszterházyovský orchestr a sbor a skládat hudbu pro každodenní použití i zvláštní okolnosti, dostal Haydn výtečný plat, pohodlné bydlení a slušný příspěvek na ošacení. Rodina Eszterházyů byla s Haydnovou prací natolik spokojená, že si ho nechala, i když princ Pál zemřel a na jeho místo nastoupil jeho bratr Miklós, který nakonec Haydna jmenoval kapellmeisterem.

I přes honosný titul zůstával Haydn sluhou – což jasně připomínala jeho smlouva, která po něm žádala, aby se každý den hlásil v princových předpokojích a nechával si zadat denní příkazy. Haydn trávil hodně času povzbuzováním ega prince i jeho dvořanů a v dopisech nijak nešetřil pochlebováním a pokorou („Líbám lem vašeho roucha!“), jaké se od poddaných evidentně

Pravidlo č. 1: zůstaň vzhůru

Nakonec začal sám učit hru na klavír a svět hospodských muzikantů nadobro opustil. Také se mohl vrhnout na svou velkou lásku, komponování. Ta práce ho natolik těšila, že v roce 1850, kdy měli do města přijet Robert a Clara Schumannovi, pár svých sepsaných kousků zabalil a poslal jim je do hotelu. Zaměstnaný Robert Schumann vrátil balíček neotevřený. Brahms to zničilo.

Brzy se mu ovšem otevřely nové možnosti. Roku 1853 se dvacetiletý Brahms vydal na koncertní turné s houslistou Eduardem Reményim. Reményi ho představil Josephu Joachimovi, zázračnému hráči na violu, který v něm okamžitě rozpoznal spřízněného ducha.

A také Brahms uvedl k velikému Franzi Lisztovi. Ten ho požádal, ať zahraje něco svého, ale Brahms byl trémou úplně paralyzovaný a příležitost odmítl. „Tak dobrá,“ řekl na to Liszt, „budu hrát já.“ Vzal ručně psanou partituru Brahmsova scherza e moll a zahrál to bezchybně rovnou z listu. Potom přehrál jednu vlastní skladbu, ale to se už Brahms vzpamatoval natolik, že byl schopen kritiky. Lisztova muzika mu připadala příliš dramatická, přehnaně emocionální a vůbec nějak přehnaná.

JAKO MLADÍK SE BRAHMS NEOCHOTNĚ VYDAL V OTCOVÝCH STOPÁCH A HRÁL PO MIZERNÝCH PODNICÍCH HOSPODSKÉ ODRHOVAČKY.

Ze všeho nejvíc byl při tomto setkání s Lisztem *unavený*. S Reményim jezdili už týdny po celém Německu, večery trávili koncertováním a dny potloukáním se po špatných cestách. Když Liszt v jednu chvíli zvedl hlavu, uviděl, jak Brahms v židli dřímá. Brahms se nikdy mezi jeho chráněnce nedostal.

Nový typ Mesiáše

Joachim ho pobízel, ať se znovu pokusí setkat se Schumannem. Brahms se tomu bránil, protože si neotevřený balíček dobře pamatoval, ale přítel nad jeho námitkami mávl rukou.

Na podzim 1853 tedy Brahms zaklepal na dveře domu Schumannových v Düsseldorfu. Robert měl na sobě župan a papuče a nijak nadšeně ho nevítal, ale požádal ho, aby mu něco zahrál. Brahms začal hrát svou klavírní

NEJLEPŠÍ PŘÁTELÉ NAVĚKY

Haydn potkal Mozarta ve Vídni roku 1781 a rychle se z nich stali blízcí přátelé, přestože je dělilo čtyřadvacet let. Oba uznávali v tom druhém výtečného hudebníka. Mozart tvrdil, že psát smyčcové kvartety se naučil od Haydna, Haydn jednou zase Mozartovu otci řekl: „Povídám vám před bohem jako čestný muž, že váš syn je největší skladatel, jakého znám.“

Mozart bohužel zemřel, když byl Haydn zrovna delší dobu v Londýně. Haydn té zprávě nechtěl ze začátku vůbec věřit, doufal, že je to jenom drb. Ale když se zprávy o Mozartově smrti potvrdily, Haydn hluboce truchlil. Ještě v roce 1807, když se jeden přítel o Mozartovi jen tak mimochodem zmínil, se Haydn rozplakal. „Odpusťte,“ omlouval se, „při vyslovení Mozartova jména se pokaždé rozpláču.“

Joseph Haydn byl právě tímto skladatelem celé epochy – tím nejuznávanějším, nejvíce ctěným, tím, kdo nejvíce vyhovoval vkusu publika. Byl to pravý klasicistní skladatel. A ve svém dlouhém životě od roku 1732 až 1809 vyrůstal uprostřed těchto nových hudebních idejí a více než kdokoli jiný je vytvářel. Svým způsobem to byla typická postava osvícenství, pobožná, ale ne příliš pobožná, smělá, ale ne zase příliš smělá, inteligentní, ale nijakým agresivním způsobem, dobrodružná, hledačská, ale zase ne tak revoluční jako Mozart (který v sobě mnohem více choval nebezpečného, potlačeného rebela). U Haydna bylo všechno, pokud jde o rozum a cit, v dokonalých proporcích.

Haydn žil v období, kdy vládl patronát. Když vstoupil do služeb rodiny Esterházy – a zůstal u této rodiny velkou část svého života – nikdy se nesnažil zpochybnit své postavení pouhého sluhy, který nosí livrej svého pána a jí se služebnictvem. To ovšem nikdy neovlivnilo jeho silný smysl pro nezávislost. Nijak zvlášť si nevážil šlechty, a protože nebyl snob, nevyhledával žádné kontakty mezi špičkami aristokracie. Nebylo to snad proto, že by se cítil příliš nízko na společenském žebříčku. On prostě o to neměl zájem, spočíval oběma nohama pevně na zemi. „Stýkal jsem se s mnoha císaři, králi, knížaty i vévody a vyslechl mnoho lichotivých poznámek na svou adresu, ale nijak si podobných důvěrných konexí nepovažuji a dávám přednost styku s lidmi své vlastní třídy.“ Především se rád stýkal s hudebníky anebo těmi, kdož milovali hudbu; byl naprosto apolitický a chtěl jen klid ode všech, aby mohl dělat svou práci. Tam se cítil svrchovaným pánem a bez váhání dal najevo všem svou autoritu. Jeden z jeho pánů, kníže Mikuláš II., se jednou střetl s Haydnem, když zrovna zkoušel. Haydn prostě Jeho Milost vyhodil. „To je, Vaše Výsosti, *moje* záležitost.“ Máme záznamy o tom, že Mikuláš dostal záchvat vzteku, ale přesto se nijak nesnažil dát svému kapelníkovi povýšenou lekci. Kdyby to udělal, Haydn by patrně odešel nadobro. Bylo mnoho bohatých knížat, která

toužila po tom zaměstnat u svého dvora velkého Haydna. Podobně nezávislý se Haydn cítil, pokud šlo o jeho nakladatele. Dostal se do sporu s firmou Artaria v roce 1782, a když se věci vyvíjely pro něj neuspokojivě, napsal jim jen velmi strohou poznámku. „Tak už dost těchto scén a pošlete mi zpět buď moje noty, nebo moje peníze.“ Ale v jeho povaze nebylo nic puntičkářského. Byl to skutečně veliký muž, sebejistý, a nikdy se nebál jakékoli konkurence. Měl ovšem nekonečnou chválu pro Mozarta, ale už v roce 1793 věděl dost o mladém Beethovenovi, kterého krátce učil. Dost na to, aby připsal na vrub doporučení adresované kurfiřtovi kolínskému: „Beethoven se za čas stane jedním z největších evropských skladatelů...“

Krátce: Haydn byl vyrovnaná, smířlivá osobnost a v jeho hudbě je to slyšet. Lze si stěží představit hudbu jiného skladatele, která by byla tak prosta jakéhokoli projevu neurózy či tenze (pravděpodobně jediný v tomto směru by mohl být Dvořák). Haydnova hudba je vždy zdravá, sanguinická, snad jí chybí vášeň Mozartova. Lze se v tomto směru dobře vyjádřit, že Haydnova hudba, pokud jde o průměrnou úroveň, je na stejně vysoké úrovni jako Mozartova, dokonce je možná vyšší. Haydn však nikdy nedosáhl vrcholných poloh Mozartova génia. Nicméně od roku 1780 až do jeho smrti u něj nenajdeme symfonii, kvartet, mši či oratorium, o kterém nelze s plnou vahou prohlásit, že je to mistrovské dílo. Jeho plodnost dodnes bere dech.

Kdyby byl zemřel v Mozartově věku, v šestatřiceti, byl by dnes zcela neznámým skladatelem. Haydnův vývoj probíhal pomalu, ale přímočaře. Byl jako dítě velice talentovaný, ale nebylo to žádné *Wunderkind* a nikdy nechrлил hudbu tak, jak to dělal Mozart, Schubert či Mendelssohn. „Nikdy jsem nepsal rychle, ale s velkou pečlivostí a pílí,“ napsal kdysi. Jeho kariéra se vytvářela pomalu. Stále se vyvíjel a zúročoval své zisky. Když byl na prahu své tvůrčí činnosti jako skladatel, vznikala právě nová hudba – hudba *galantního stylu* – a Haydn se tím vším nechal ovlivnit. Není náhodou, že je nazýván otcem symfonie. Stejným právem bychom ho ovšem mohli nazvat i otcem smyčcového kvartetu a otcem sonátové formy.

Franz Joseph Haydn (nikdy ovšem neužíval jména „Franz“) se narodil 31. března 1732 v městečku Rohrau na hranicích mezi Rakouskem a Uhry. Mathias Haydn, Josefův otec, byl kolářem. Chlapec vyrůstal v rolnickém prostředí. Ale od samého počátku vykazoval mimořádný hudební talent. Jsou milé historky o pětiletém Pepíčkovi, který napodobuje hru na housle a v ruce drží klacek, kterým si jezdí po levé ruce. Jeho rodiče doufali, že z něj bude duchovní, a s touto nadějí byl Josef, krátce před dovršením šestého roku,

poslán do nedalekého Hainburgu a svěřen do výchovy otcova bratrance. Tam se naučil číst a psát, studoval katechismus a díky jeho hudebním schopnostem dostalo se mu záhy školení na dechové a smyčcové nástroje. Haydn sám v jedné autobiografické skeči napsal: „Náš všemocný pán mě obdařil tak štědrými dary, pokud jde o hudební schopnosti, že již v mém šestém roce jsem hrál jako dospělý muzikant, zpíval mše na kůru a uměl hrát na klavír i housle.“ Ale nešlo všechno tak snadno, Haydn prožil dosti bídné dětství. „Častěji jsem viděl rákosku než talíř,“ později vzpomínal. Pověštinou byl samoukem. „Nikdy jsem neměl pořádné učitele, vždycky jsem se všechno naučil praxí. Nejprve zpívat a hrát na nástroje, později i komponovat. Více než studiem jsem získal poslechem, slyšel jsem tu nejskvělejší hudbu ve všech formách, kterou bylo možno v mé době slyšet... tak se krůček po krůčku moje schopnosti a znalosti rozvíjely.“

To bylo ve Vídni, kde slyšel Haydn tu „nejskvělejší hudbu“. Ve věku osmi let byl zařazen do sboru svatoštěpánské katedrály, kde se z něj stal jeden z nejvýtečnějších žáků. V roce 1749 začal mutovat a byl ze sboru propuštěn. Existuje jakási legenda, že jeho propuštění uspil nezbedný školácký kousek. Měl svému spolužákovi ustříhnout copánek. Haydnovi bylo v té době sedmnáct a jeho veškerý majetek tvořily tři staré košile a obnošený kabát. Když odešel, na jeho místo v čelné pozici nastoupil jeho mladší bratr Michael (1737–1806), kterého čekala skvělá kariéra. Skoro to vypadá, že Michael byl talentovanější než Josef ve všech věcech kromě kompozice. Rozvíjel se k výborné kariéře, nastoupil na Mozartovo místo v Salcburku jako kapelník v arcibiskupském orchestru. Zkomponoval na tucty symfonií a velké množství církevní hudby. Nic z toho se ovšem dnes neobjevuje na koncertním repertoáru.

Po několika let, jež následovaly po propuštění ze svatého Štěpána, se Haydn všelijak protloukal. Jako houslista a pianista neměl náležitou profesionální úroveň. On sám připouštěl: „Nebyl jsem virtuosem na žádný nástroj, ale znal jsem možnosti a sílu všech nástrojů; nehrál jsem špatně na klavír, uměl jsem i zpívat, na housle jsem svedl zahrát koncert.“ Ale to dokázalo mnoho hudebníků. Po dlouhých osm let Haydn třel „bídu s nouzí“. Žil bohémským životem, hrál při různých příležitostech, vyučoval, upravoval; a „ve svém nadšení pro kompozici jsem často psal noty až hluboko do noci“. Studoval hudbu u C. P. E. Bacha a měl i několik lekcí u Nicolò Porpory (1686–1767), tehdejšího slavného skladatele. Krok za krokem se stále zdokonaloval. Zejména se patrně zlepšila jeho hra na klavír a na housle. Nepochybně jeho pověst vzrůstala. V roce 1758 byl jmenován kapelníkem a dvorním skladatelem hraběte Ferdi-

nanda Maximiliana von Morzin. O dva roky později se dopustil největšího omylu ve svém životě. Oženil se s Marií Annou Aloisií Apollonií Kellerovou.

Byla to dcera kadeřníka a Haydn se nejprve zamiloval do jedné z jejích sester. Je to velmi podobné případu Mozartově, který se rovněž zamiloval do Aloisie Weberové a pak si vzal její sestru Konstanci.* Je pravděpodobné, že Haydn, který hledal manželku, byl do tohoto sňatku přemluven rodinou. Marie Anna byla o tři roky starší než Haydn, ošklivá, velmi špatných způsobů, žárlivá a nadobřeč svárlivá. Neměla vůbec ráda hudbu, byla to velmi špatná hospodyně, peníze jí utíkaly pod prsty, nebyla ani trochu šetrná. Nemůžeme se divit Haydnovi, že prvotní kouzlo brzy pominulo, začal o ní hovořit jako o „té pekelné bestii“ a zábavu hledal jinde. Později se snažil vysvětlit své mimomanželské aféry svému prvnímu biografovi Georgu Augustu Griesingerovi: „Moje žena nebyla schopna rodit děti a z tohoto důvodu jsem začal být poněkud méně nevnímavý k půvabům jiných žen.“

V roce 1761 Haydn učinil nejvýznamnější rozhodnutí ve svém životě, když vstoupil do služeb rodiny Esterházy jako vicekapelník. Kníže Paul Anton Esterházy byl hlavou největšího a nejbohatšího šlechtického rodu v Uhrách a byl to milovník umění a hudby. Jeho zámek v Eisenstadtu měl 200 pokojů a byl to milovník umění a hudby. Jeho zámek v Eisenstadtu měl 200 pokojů pro hosty a byl obklopen parky a zahradními divadly. Haydn se nastěhoval do Eisenstadtu a nemohl si k tomuto rozhodnutí více blahopřát. Podívejme se na

Haydnův orchestr nebyl na této úrovni, ale on z něj učinil jeden z nejlepších souborů Evropy. Byl jeho dirigentem a sám si tak říkal. Musíme si uvědomit, že jeho funkce dirigenta byla poněkud odlišná od toho, co si dnes pod tímto pojmem představujeme. Ještě to nebyl ten oslnivý virtuos, mávající takovkou. Jeho doba teprve měla přijít. Haydn dirigoval od klavíru anebo od pultu prvních houslí. V jeho době bylo obvyklé mít dva dirigenty, jeden řídil od piana, druhý od houslí. Hráč u klavíru udržoval rytmus a opravoval chybující hráče nebo zpěváky. Houslista si všimal celkového zvuku souboru a proporcí. A u Haydna šlo o mnoho jemného odstínování, trval na jemných dynamických změnách, jak je doloženo v jednom z jeho dopisů, kde vysvětluje, jak by jeho hudba měla znít. V každém orchestru, který řídil, uplatňoval absolutní kontrolu, ať už šlo o dělené dirigování či ne, a ve výsledku patrně řídil svůj orchestr velmi podobným způsobem, jako dnes moderní dirigenti řídí své orchestry. Ovládal hráče, určoval tempo a souhru orchestru. Toho mohl dosáhnout, jen když seděl uprostřed svých hráčů.

V době setkání s Mozartem byl Haydn jedním z nejslavnějších skladatelů Evropy. Již v roce 1776 byla jeho hudba přijímána s nadšením a jedna kritika se zmiňovala o „Josephu Haydnovi, miláčku našeho národa, jehož ušlechtilý charakter se zračí v každé jeho skladbě. Jeho kompozice mají krásu, řád, čistotu, jemnou a vznešenou prostotu...“ Francie, Itálie, Rusko, Španělsko – všechny tyto země obdivovaly jeho hudbu. Byl publikován, také kopírován a vykrádán. Pozvání k osobní návštěvě přicházela k velkému Haydnovi ze všech hudebních center. Ale Haydn byl pevně spjat s Esterhárou. Nicméně v roce 1790 Mikuláš zemřel a jeho nástupce Anton, který se příliš o hudbu nezajímal, rozpustil orchestr až na pár hudebníků. Haydnovi byl přirozeně jeho post ponechán. Ale neměl tam už tolik práce, a tak byl volný a mohl jít, kam chtěl. Přestěhoval se do Vídně. Později roku 1790 přijal pozvání do Anglie. Johann Peter Salomon, houslista a impresário, který se usadil v Londýně, podnikl cestu do Vídně, aby složil poklonu nejslavnějšímu evropskému skladateli. Vše, co od Haydna žádal, bylo, aby odjel do Anglie, zkomponoval hudbu pro veřejné koncerty, osobně na nich vystupoval a vrátil se do Vídně jako bohatý muž. Tak Salomon ujišťoval Haydna a bylo to skutečně tak. Haydn dorazil do Anglie 1. ledna 1791 a zůstal zde osmnáct měsíců.

Jako mnoho předbeethovenovských skladatelů, Haydn upadl během devatenáctého století v zapomnění. Mozart zajímal alespoň romantiky a na *Dona Giovanniho* se nezapomnělo nikdy. Ale z Haydnovy hudby se hrálo velice málo v koncertních sálích, pouze *Roční doby* a *Stvoření*, a tu a tam nějaká ta symfonie. Znovuobjevení Haydna čekalo až na oživení zájmu o klasicismus po první světové válce a na mimořádnou klasickou a barokní renesanci po druhé světové válce. Do té doby to byla převážně obdivovaná postava učebnic, na programech zastoupená nanejvýše půl tuctem z jeho více než 100 symfonií a na koncertech komorní hudby hrstkou smyčcových kvartetů, při klavírních recitálech dvěma díly, Variacemi f moll a velkou Sonátou Es dur. Pak si náhle všichni uvědomili, jak významným tvůrcem a inovátorem Haydn byl a jak osvěžující, nápaditá a nádherná jeho hudba je a jak umí být vtipná.

PODIVNÁ DOBRODRUŽSTVÍ HAYDNOVY HLAVY

Válka ještě zuřila, když Haydn umíral, a tak ho ve Vídni pohřbili dost narychlo. V roce 1814 si princ Miklós II. vyžádal svolení přestěhovat Haydnovo tělo do sídla Eszterházyů v Eisenstadtu. Tělo bylo exhumováno, ale poté, co byla otevřena rakev, šokovaní úředníci zjistili, že tělo nemá hlavu.

Okamžitě se po ní začalo pátrat. Vyšlo najevo, že dva amatérští nadšenci do dnes dávno překonané vědy devatenáctého století s názvem frenologie (ta určovala charakterové rysy analýzou hrbolků na lebce) podplatili hrobníka, aby hlavu odstranil. Tito dva amatéři, byli to Rosenbaum a Peters, pak lebku uzavřeli do speciálně vyrobené černé krabičky.

Když tělo doputovalo do Eisenstadtu bez hlavy, princ zuřil. Nařídil policii, aby prohledala Petersův dům, ale později zjistil, že Rosenbaumova manželka schovala lebku do slámy v matraci a pak předstírala spánek, když došlo k prohlídce. Princ Rosenbaumovy uplatil a oni mu výměnou za tučný šek předali lebku, o níž tvrdili, že je pravá.

Skutečná Haydnova lebka skončila ve vídeňském muzeu, kde zůstala do roku 1954. Pak ji princ Pál Eszterházy konečně uložil ke zbytkům skladatelových ostatků v hrobě v rakouském Burgenlandu. Po sto jedenatřiceti letech tak byl Haydn opět celý.